

KIRJAESITTELYSSÄ:

Suvi Borgström 2011.

Iso paha susi vai hyödyllinen hukka? Ekologis-juridinen näkökulma suden suojelun yhteiskunnalliseen hyväksyttävyyteen.

Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 20.

Itä-Suomen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta, Joensuu.

172 sivua + artikkelit.

OUTI RATAMÄKI

Itä-Suomen yliopisto ja Suomen ympäristökeskus

Iso paha susi vai hyödyllinen hukka?

Suvi Borgströmin Itä-Suomen yliopistossa 17.6.2011 tarkastettu susiaiheinen väitöskirja asettuu mukavasti suurpetojen ja yhteiskunnan välistä suhdetta käsittelevien väitöskirjojen jatkumoon. Borgströmin työ on oikeustieteellinen. Aiemmin susiaiheisia väitöskirjoja on tehty ympäristöpolitiikan (Ratamäki 2009, Joensuun yliopisto) ja maantieteen (Bisi 2010, Oulun yliopisto) oppiaineissa. Aihepiiriä on tarkasteltu myös osana Leevi Karsikkaan (2007, Oulun yliopisto) metsästyksen oikeutusta, Pirjo Ilvesviidan (2005, Lapin yliopisto) metsästyksen historiaa ja Juha Suonpään (2002, Taideteollinen korkeakoulu) petokuvausta käsittelevissä töissä.

Kaikkia edellä mainittuja opinnäytteitä yhdistää oppiaineesta, aiheesta tai viitekehuksesta riippumatta aiheen poliittisuus. Tai ehkä kiiivas julkinen susikeskustelu on saanut aikaan sen, että niiden äärellä lukija herkästi voimistaa lukukokemustaan dekkarimaisella tulkinnalla. Borgströmin työn tärkeimpiä lisäarvoja tähän keskusteluun on ehdottomasti asiantunteva oikeustieteellisen viitekehysten kuvaaminen. Euroopan unionin ja kansallisen sääntelyn välinen suhde hiertää sidosryhmien välejä Suomessa. Borgströmin työn kautta voi perehtyä keskustelun oikeudellisiin perusteluihin. Työssä lukija voi tutustua EU:n luontodirektiivin ja Suomen metsästyslain väliseen hierarkiaan ja hankalan, mutta poliittisesti tärkeän, suotuisan suojelun tason käsitteeseen. Yhteenvedo-osassa Borgström heittäytyykin rohkeasti tämän monitieteisen käsitteen analyysiin.

Väitöskirjan yhteenvedo-osa perustuu neljään aiemmin julkaistuun artikkeliin:

- Borgström, Suvi: Suden suojelusta poikkeaminen – Luontodirektiivin 16 artiklan poikkeamisperusteet EY-tuomioistuimen ratkaisun C-342/05 valossa, *Ympäristöjuridiikka* 2–3/2008: 127–150.
- Borgström, Suvi: Suden pyyntilupia koskevan hallintokäytännön empiirinen analyysi. *Ympäristöpolitiikan ja -oikeuden vuosikirja* 2008: 359–401.
- Borgström, Suvi: Mitä hyötyä susista on? – Ekosysteemipalvelut ja suurpetojen suojelu. *Oikeus* 3/2009: 280–300.

- Borgström, Suvi: Suden paluu Pohjoisille Kalliovuorille: menestystarina vai loputon konflikti? Ympäristöpolitiikan ja -oikeuden vuosikirja 2010: 181–235.

Artikkelit muodostavat monitasoisen kokonaisuuden, jossa suomalainen susikeskustelu asettuu kansainväliseen yhteyteensä osana EU-oikeutta ja -politiikkaa, mutta yhdistyy myös pohjoisamerikkalaiseen esimerkkiin. Vertailu Pohjoisiin Kalliovuoriin on raikas muistutus siitä, että vaikka suden suojelun menestyksessä on eroja eri puolilla maailmaa sekä hallinnalliset ongelmat että keinot ovat hyvin samantyyllisiä.

Artikkelien ohella erityisesti yhteenveto-osa tarjoaa suden suojelun tarkasteluun lukuisia lähestymistapoja: EU:n ja kansallisen tason sääntelyn yhteys, suotuisan suojelun tason käsite, ennalta varautumisen periaate, ekosysteemilähestymistapa, legitimitietin eri tyypit, oikeudenmukaisuus, oikeusperiaatteet, ekosysteemipalvelut ja ohjauskeinot sekä adaptiivinen hallinta. Näin ollen työ muodostaa kattavan katsauksen suden suojeluun liittyvistä viitekehyksistä. Näistä viitekehyksistä ei kuitenkaan ole kypsytynyt tekijän mielessä eheää kokonaisuutta. Eri näkökulmien välillä on yhteyksiä, mutta niistä ei rakennu työlle omaa analyttistä työkalua. Tämä aiheuttaa työlle raskasluokuisia pirstaleisuutta.

Runsaista viitekehyksistä huolimatta Borgströmin työ kokonaisuudessaan korostaa luonnonvarojen hallinnan kokonaisvaltaisuutta. Sekä ekologisesti virittyneen ekosysteemilähestymistavan että yhteiskunnallisesti virittyneiden hallinnan ja legitimitietin näkökulmat haastavat susiin liittyvän politiikan ja oikeudellisen sääntelyn tekijöitä tarkastelemaan sutta osana eri toimijoiden ja funktioiden kokonaisuutta. Oikeustieteen kentällä työ kytkeytyykin sääntelyteoreettiseen ja empiirisen oikeustieteen traditioihin.

Borgströmin työn johtopäätökset eivät luo suuria ristiriitaisuuksia aiempiin aihetta käsitteleviin töihin nähden. Alhaalta ylöspäin suuntautuvaa ohjausta, sopeutuvaa ja demokraattista hallintaa ja luottamuksen rakentamista korostavat myös sekä Jukka Bisin että oma että Jukka Bisin väitöskirjani. Borgströmin työ onkin hyvä osoitus siitä, kuinka samaa aihetta voidaan tarkastella eri tieteenaloilla toinen tois-

”Hyvin säännelty metsästyks
voi olla ekologisesti kestävä,
yhteiskunnallisesti
hyväksyttävä ja jopa
kannustava suojelukeino.
Se edellyttää kuitenkin
riittävän suurta
susipopulaatiota.”

s. 214

”Ekosysteemilähestymis-
tavan mukaisesti myös
suden suojelussa voitaisiin
ottaa nykyistä paremmin
huomioon lajin vaikutus
ekosysteemien
toimintoihin
kokonaisuudessaan
ja lajien välisiin
vuorovaikutussuhteisiin.”

s. 147

”Yksilöiden todelliset vaikutusmahdollisuudet on turvattava jatkuvalla vuorovaikutuksella myös sääntelyn implementoinnin jälkeen, perinteisten kuulemis- ja valitusoikeusmenettelyjen lisäksi. Tämä on aivan olennaista, sillä juuri paikallisella tasolla suojele käytännössä toteutetaan tai ollaan toteuttamatta.”

s.142

taan rakentavalla tavalla täydentäen. Toisaalta Borgströmin tekemä analyysi olisi pystynyt kannattelemaan myös kriittisempää otetta muiden tekemiin töihin. Yksi parhaimmista puolista tässä työssä onkin suomalaisen sositukimuksen päivittäminen ajankohtaisiin tieteellisiin ja poliittisiin keskusteluyhteyksiin. Erityisesti jännite sudesta ekosysteemipalveluna ja -haitakkeena sekä pohdinnat salametsästyksestä ovat teemoja, joista on toistaiseksi kirjoitettu ja keskusteltu liian vähän. Borgströmin työ tarjoaa muille suurpetotutkijoille hyvän motivaatiolähteen tarkastelutapojen ajantasaistamiselle.

Esimerkkinä tästä voi mainita, että Borgströmin aineistot ja analyysi antavat aihetta pohtia ekosysteemipalvelu -käsitteen monitieteisyyttä. Ekosysteemipalvelun käsitettä on käytetty erityisesti taloustieteissä ja ympäristöpolitiikassa, mutta millainen käsite se on oikeustieteellisesti? Voiko ekosysteemipalvelukäsitteestä tulla oikeudellinen normi? Onko siitä muotoutumassa oikeusperiaate? Toisaalta Borgström tuo työssään esille huolen ekosysteemipalvelu -käsitteen ja luonnon monimuotoisuuden suhteesta. Sudet kohdataan usein pikemminkin haitakkeina kuin palveluina. Onko se osoitus siitä, että ekosysteemipalvelu -lähestymistapa ei voi olla kestävä peruste kaikelle luonnonvarojen hallinnalle? Vai onko se osoitus siitä, että ekosysteemipalvelu -käsite vaatii jalostamista?

Borgströmin työ on aikansa lapsi. Se edustaa monitieteistä, -ulotteista ja -tasoista tutkimustyyliä. Lopputulos on haastava. Haastava tekijälleen, lukijalle ja tiedeyhteisölle.

Toisaalta Borgströmin työ edustaa myös poliittista realismia. Paljon ovat väitöskirjan tekijät esittäneet ajatuksia suomalaisen susipolitiikan edistämiseksi. Käytännön toimintapolitiikka on kenties vielä tutkimusmaailmaakin haastavampi.

